

nade tvåstämigt på melodier som man aldrig kunnat tänka sej att man skulle sjunga igen när man slutat skolan.

Lappen vid stekpannan antydde att morsan inte bara gått ut för att handla. Jag hoppades att hon skulle stanna borta länge.

Men just när vi hade det som allra mest mysigt, som Anita brukade säga, så kom farsan. Jag öppnade på hans ringning, och han stod där nykter och klädd i slips och nypressad kostym. Han hade till och med borstat skorna.

— Hej, Svenne, sa han och klev in snabbt som om han trodde att jag tänkte stänga dörrn framför näsan på honom.

— Morsan är inte hemma, sa jag.

— Jaså, jag får väl vänta ett tag då.

Han la ifrån sej handskar och halsduk i tamburn och gick in. Hälsade på Anita och presenterade sej med efternamnet lite överdrivet hövligt. Anita tittade frågande på mej. Jag nickade: Min farsa.

— Jaså, du har damfrämmande, sa han. Jaha.

Han verkade lättad, kanske över att inte morsan var hemma. Det var väl lättare om hon fick komma in och hälsa på honom. Kanske också om det var flera i lägenheten, hon måste väl låtsas om ingenting då och prata om annat.

Han satte sej ner i den andra fåtöljen och la ena benet över det andra och började stoppa sin pipa. Jag blev

förvånad av att titta på honom. Där satt han: en liten snygg karl som vem som helst skulle ha kunnat presentera som sin farsa utan att skämmas.

Men jag kände honom. Jag visste hur han sett ut i går och hur han skulle se ut i morron. Eller skulle han inte? Höll han på och jobbade sej på fötter i hopp om att få komma hem igen?

Förresten brydde jag mej inte om det — det där fick han och morsan ordna sinsemellan bäst de ville.

Jag trodde inte hon skulle ta risken.

Men än var hon inte här. Han hade satt sej tillrätta i fåtöljen, och hans gamla självsäkerhet kom tillbaka.

— Jaså, det här är din lilla fästmö? sa han.

— Vi är kompisar, sa jag.

— Ja, jo, det är klart. Han var vänligt överseende. Du behöver inte lägga nåt tillrätta för mej. Jag tänker inte blanda mej i nånting, du är ju stor nu.

— Jag klarar mej själv, sa jag.

— Javisst! Och det går bra på arbetet förstår jag?

Arbetet — det lät lite uppstylat, han brukade säga jobbet.

— Ja, sa jag.

— Jag hade kunnat skaffa Svenne jobb som servitör på en stor restaurang, men det ville han inte ha. Det är sällan barna nu för tiden väljer sina fäders yrken — ja, jag vet ju inte hur det är med flickor . . .

— Min mamma är hemma, sa Anita. Men jag ska sitta i telefonväxel.

— Det är bra. Jag tycker om ungdomar som vet vad dom vill. Ni har säkert lätt att få ett sånt arbete, chefer på medelstora kontor vill gärna ha en vacker flicka som tar emot besökare, det gör ett gott intryck, anser dom. Minsann satt han inte och fjädrade sej för Anita!

Han är egendomlig, farsan. Han kan visa både djupaste mindervärdeskomplex och en förvånande stor självsäkerhet. Just nu — med två osäkra ungdomar som enda publik — kände han sej stor, pratade på, gick in för att charma Anita och njöt av känslan att vara vuxen, erfaren.

Han var trettisex år, han var alltså inte gammal. Men spriten hade satt sig fast i hans ansikte, i ögonen och i huden på kindknotorna. Hans tänder hade börjat bli vanskötta, han hade dålig andedräkt.

Jag skulle aldrig ha kommit på tanken att jämföra hans yttre med Anitas ungdomliga friskhet, om han inte börjat flirta med henne. Hurdan farsa man än har, så vill man inte se honom löjlig — men nu blev han löjlig.

Han började tala om Spanien. Strax efter det han flyttat hemifrån hade han åkt med en bussresa till Mallorca, kanske för att visa att han kunde roa sej, eller för att känna sej fri, vad vet jag. Nu lät han som om han hade bott där i årtal.

— Där skulle du ha varit med, sa han till Anita. Att vandra över de bruna kullarna, att bada i de klara vikarna lite på sidan om de vanliga turistvägarna, att sitta

under pinjerna och höra havet brusa. Det skulle ha varit nåt för dej det!

Varför det skulle ha varit nåt för Anita begrep jag inte. Hon är visserligen mörk i håret som en spanjorita, men . . . Anita log hövligt.

— Dom där bussarna kommer väl sällan på sidan om turistvägarna? sa jag.

Men han klarade det också. I dag var han säker.

— Man åker inte buss till Mallorca, sa han. Dit kommer man med båt, och sen . . . ja, sen beror det ju på vad man söker. Det finns många sätt att resa.

Jag undrade om det där dunkla snacket gav Anita intrycket att han var vittberest.

— Skulle du träffa morsan? frågade jag för att sätta stopp för vin och tjuvfäktingar.

— Ja, jag tänkte det. Men det är ingen brådska, jag sitter så gärna och pratar med er ungdomar.

Nu var han den perfekta gentlemannen.

— Då är det väl bäst du sätter på kaffe, sa jag till Anita.

Hon reste sej lydigt och gick ut i köket. Morsan skulle inte bli glad om hon hittade henne där, men jag hoppades att hon inte skulle komma hem ännu på en stund. Och att farsan skulle ge sej i väg. Annars fick jag väl ta Anita med mej och gå själv. Men det kunde mycket väl tänkas att han stannade ändå, farsan är oberäknelig.

När Anita gått ut i köket, pekade farsan på gitarren och sa:

— Vad har du där då? Är det nåt instrument som du har börjat spela?

Han sa det fort och utan riktigt intresse, liksom bara för att hindra mej att börja tala om obehagliga saker.

— En gitarr, sa jag.

— Va liten den är. Och sladdar och knappar. Nån ny sort, va?

Han vred och vände på gitarren och tittade på mej och på förstärkaren om vartannat. Lätsintresse. Hindra mej att komma med frågor. Han anade inte hur oändligt lite det betydde för mej vad han kommit hit för och vad han hade att tala med morsan om.

När han gick hemifrån för några år sen, då betydde det nåt, då var jag förtvivlad. Sen var jag nyfiken, hittade på försvar för honom (nånstans finns väl ett för svar, fast jag ännu inte kommit på det). Sen blev jag likgiltig. Nu sedan jag har blivit äldre och kunnat bilda mej en egen uppfattning om honom, betyder han mindre än någonsin.

Han som visste allting så mycket bättre än alla andra, som berättade hur han satte sina chefer på plats, han som aldrig kunde erkänna ett misstag, han som högg ett svar i luften — sant eller osant bara det lät bra, det dög alltid åt en grabb som ingenting begrep.

Nyss hade han varit lika säker som förr, nu var han rädd att jag skulle komma med obehagliga frågor.

I dag var han en intresserad far och en erfaren världsmän. I morgon...

Mej lurade han inte!

Jag sa det högt utan att tänka mej för.

— Mej lurar du inte.

Han vände upp ett förvånat ansikte. Men inte ens förvåningen var äkta, den skulle strax förbytas i mild förebråelse och vänligt överseende — alltsammans bara masker.

Jag lyfte telefonluren och slog moster Gretas nummer. Jo, det var till henne morsan hade åkt. Var det för att slippa träffa farsan?

— Hej, mamma, sa jag. Du har besök.

Jag räckte luren till honom, och han tog den. Sladdet räckte inte till för att han skulle kunna luta sej bakåt i fåtöljen, han satt obekvämt kapprack och fick något underdånigt i hållningen.

Det var på något sätt egendomligt att de pratade med varann. Med en tunn telefontråd emellan sej. Avståndet fanns också i orden och tonfallen, det hade varit stort så länge jag kunde minnas och det tycktes bli allt större.

Samtalet blev inte långt. Han la på luren och lutade sej tillbaka med ett litet leende som sa att han blivit missförstådd och inte väntat sej något annat. En mask det också — jag tror aldrig jag har sett nåt äkta hos honom.

Han var lite tyst medan vi drack kaffe. Men så småningom kom han igång igen, tjuvfäktingarna kom fram och en massa klyschor från resebroschyrerna. Han

förklarade att visst var det djurplågeri, men man måste respektera sederna dit man kommer — precis som om vi sagt emot honom. Sen kom han över på ungdomen. — Jag håller på ungdomen, försäkrade han. Det klankas så mycket på ungdomen nu för tiden, men jag säger alltid: Det är ingen fara med de unga . . . Apropå det, har ni båda ätit middag? Inte? Då ska vi åka in till stan och äta! Jag kanske får bjuda?

Det var Anita han talade till.

— Du går ju i skolan här ute, då kommer du väl inte in till stan så ofta? Den här förstan är lite torr. Men nu ska vi ta en bil till stan och gå på en trevlig restaurang! Han var redan på väg att resa sej. Anita tittade frågande på mej.

— Du får åka själv, sa jag. Vi har inte tid.

Den här gången var hans förvåning äkta — ett kort ögonblick. Han väntade inte att vi skulle avböja ett så flott erbjudande.

— Inte tid? Vad har ni för er som är så viktigt? Tycker inte du heller att ni har tid? frågade han Anita.

Hon skakade på huvet.

— Nå, det är klart att vi kan sitta här och prata, det är ju trevligt det också.

— Skulle inte du träffa morsan? sa jag.

— Jovisst.

— Hon kommer inte förrän sent i kväll. Och vi ska gå ner på gården om en stund.

— Gården? Har du börjat spela på gårdarna, haha!

Så slog han om och blev arg, det slags ilska som passade till den gentlemanaroll han valt för dagen. Det är ju bra att du och mamma kommer överens, sa han. Du kan hälsa mamma så *hjärtligt* från mej.

— Ja tack, det ska jag göra, sa jag.

Han tog i hand och sa adjö med ett ironiskt leende, och så gick han sin väg.

Det var svårt att hitta tillbaka den mysiga stämningen, som funnits innan farsan kom. Anita hade inte kunnat undgå att märka spänningen mellan honom och mej, och fastän vi inte talade om det fanns han ändå kvar i lägenheten med sina tonfall, sina antydningar och falska världsmannalater.

Det var väl att Anita inte sagt ja till hans inbjudan. Jag ville inte stå i nån tacksamhetsskuld, och jag ville inte att Anita skulle se honom efter tredje snapsen.

Något mera spel och sång blev det inte. Tysta dukade vi av och diskade, och strax därefter kom Måsse.

Han blev glad över gitarren.

— Va sitter ni här för? sa han. Nu sticker vi ner på gården. Vi ska slå ihop ett gäng! Dragspel, bas, gitarr och trummor . . . jag vet var jag ska låna en virvelkagge. Vi kan jamma i hobbyrummet, och så kör vi i pausen i kväll, va!

Hans iver smittade av sej, och vi skyndade ner till gården alla tre.

honom om ryggen när han gjort något sattig utanför hemmet. Anitas föräldrar tjarar och förmanar, kräver att hon ska sluta röka fastän pappan inte har karaktär nog att göra det.

De flesta skulle nog säga att jag själv och Perka och Tjina har dåliga hem. Det är ju sant också. Min morsa är fränskild och farsan är alkoholist. Perkas morsa har utgått från att han är förtappad och gått in för att rädda sin egen själ i stället för att bry sej om hans. Tjinas morsa har tagit konsekvensen av sin egen alkoholism: man kan inte predika nykterhet för sin son medan man själv fortsätter att dricka.

Jag känner bara till ett verkligt bra hem, och det är Kalles. Där finns allting: eget rum, båda föräldrarna, hygglig ekonomi. Men så finns det en del desutom: Kalles rum är verkligen hans eget, han får ordna det som han vill; föräldrarna inte bara bor tillsammans, de trivs med varann, och den hyggliga ekonomin används också på ett förståndigt sätt.

Många föräldrar som vill skiljas men inte har kurage nog att göra det skyller på att de håller ihop för barnens skull. För min del trivs jag bättre hemma sen farsan flyttade. Jag tror jag har ett "bättre" hem än Bosse och Knytis och Anita.

Jag tror ett hem med otrivsel är sämre än inget hem alls.

Måsse har aldrig haft nåt hem. Han har vandrat mellan olika anstalter från frälsningsarméns småbarnshem

Måsse är hemlös, riktigt fullständigt hemlös. Hans morsa dog när han var ett år, vem som är hans farsa har han ingen aning om. Om han har några släktingar i livet så känner han dom inte.

Måsse ser hemlös ut också. Han går barhuvad och utan rock även på vintern, kommer med långa kliv, axlarna uppdragna och händerna i fickorna, till fots ända från stan och ut till ungdomsgården.

Man säger att ett gott hem fostrar lyckliga barn. Alla vuxna anser att deras hem är ett gott hem, och så blir de förvånade över att ungarna inte blir lyckliga och väluppfostrade. Efter allt vad vi gjort för dej, säger de. Och skyller misslyckandet på den unge.

De flesta skulle nog vilja säga att Bosse och Knytis och Anita har goda hem. De har både mamma och pappa, de har eget rum och familjerna har hygglig ekonomi. Praktiga föräldrar som förmanar sina barn om rätt och orätt.

Det är att ställa små krav på goda hem.

Bosses föräldrar är för upptagna av sina jobb för att hinna ägna honom nåt verkligt intresse. Knytis föräldrar ger honom stryk i den gamla goda stilen men håller

till pojkhottellet där han nu bor. Han har aldrig hunnit växa fast nånstans, aldrig hunnit fästa sej vid nån människas som vid en mor eller far.

Han är visserligen nervös och rotlös, men det är vi ju nästan allihop. Men en ärligare kille får man leta efter, ingen okamratlighet, inga fuffens, aldrig en droppe sprit, aldrig gräl eller slagsmål.

Han jobbar på ett fruktlager, ett jobb som barnvårdsnämnden har skaffat honom. Han bär tunga lådor och sorterar äpplen med sina långa nervösa händer. Han gör det tyst pliktroget och ordentligt. Eftersom han är anstaltsgrabb tog chefen för givet att han var kriminell (statens anstalter har inget vidare rykte, tycks det), och det var med knapp nöd han anställde honom.

Betalningen blev sämsta möjliga, femti kronor i veckan. På det ska han betala tjuvåttan till pojkhottellet och fem i skatt. Det blir sjutton kronor över till resor, kläder, nöjen och ingenting till trummor.

Pojkhottellet ligger vid Sofia kyrka, men Måsse tillbringar ändå hela sin lediga tid ute i vår stadsdel. Där bor Sivve, där finns gården och där finns trummorna. Där finns också kompisarna, de kompisar som Måsse sätter värde på.

Där får han tillfälle att spela. Musiken har många sidor, för Måsse är den rytm, virvlar, kantslag, break.

Måsse hör till de lyckligaste av oss. Han har ingen tjuvmamma att lägga över ansvaret på, han måste tänka sej för och klara sej själv. Han har ingen att känna tack-

samhet mot, han har ingen utom sej själv att ställa krav på. Och han har mycket små anspråk.

Vem av oss skulle gå till fots en mil om dan för att komma till gården? Måsse gör det utan att tveka, bara för att träffa kompisar och för en liten chans att få spela ett par bitar på Sivves trummor.

Måsse har en hobby som ingen av oss andra har — att gå på biblioteket och låna böcker. Han har själv sagt att han sitter på biblioteket jämt när han inte är på gården, och han har alltid en biblisbok i kavajfickan. Det där imponerar lite grann på mej, jag tror han är begåvad.

En gång satt han i fiket och sa:

— Det är nåt fel på mej. Jag kan inte rimma, inte två rader en gång.

— Det gör väl inget, sa jag. Vem tror du kan skriva verser? Inte jag.

— Men det ser ju så enkelt ut. Som dom får ihop det, Dan Andersson och grabbarna. Ju bättre det är, desto lättare ser det ut.

Han hade ett litet block framför sej och en penna i handen, det var tydligt att han höll på med nånting. På blocket stod det överst på sidan: *Till Ulla*.

Jag kunde inte låta bli att skratta.

— Skriver du dikter till tjejer?

— Nä, inte dikter precis. Men du vet Ulla fyller år på lördag, och jag tänkte vi kunde få ihop nåt att sjunga för henne. Skulle väl vara kul? Ta en vanlig melodi,

som man kan spela i pausdansen, och så sjunga en särskild text. Va? Skulle väl vara en överraskning!

Jag vet att Måsse är lite förtjust i Ulla. Men så långt hade det alltså inte gått, så han blivit romantisk och börjat skriva kärleksdikter. Tanken att skriva en liten bit att sjunga på hennes födelsedag lät ganska kul, men jag tyckte förstas att det var omöjligt.

Som han satt där och bläddrade i blocket, såg jag att det var nästan fullskrivet med andra saker. När jag böjde mej fram för att kika, slog han ihop blocket och stoppade det i fickan.

Och då fick man ju lov att vara lite finkänslig och låta bli att visa sej intresserad. Men jag undrar mycket vad Måsse egentligen skriver för nånting.

Det finns killar som berättar allting, som riktigt praktkar på en varenda liten tanke de tänker och vartenda litet bekymmer de har.

Sån är inte Måsse. Honom får man komma underfund med lite i taget. Man blir nyfiken på honom, man vill veta mera, man vill snacka med honom både om sej själv, om honom och om allt som rör sej omkring en.

Sen jag blev bekant med honom och vi började spela ihop har många av de andra grabbarna börjat komma lite i skymundan. Som om man växte ifrån dom eller i varje fall förlorade alla intressen man haft tillsammans med dom.

Jag ställde in gitarren och förstärkaren på kontoret medan Måsse gick för att leta reda på Rickard och få nyckeln till hobbyrummet. Han blev borta en god stund, och jag gick ut i fiket och väntade.

Där var det fullt med folk. Basset hade inte kommit än, så det fanns inget att göra i danslokalen. Boxergänget satt vid ett bord och diskuterade sin sport, bridgengänget hade passat på att träna lite vid ett annat bord, de skulle ju ställa opp i tävlan mot andra gårdar följande månad. Anita, Ulla och Britt stod vid jukeboxen tillsammans med en massa andra flickor och spelade Don't knock the rock.

Bosse kom in från gatan och gick direkt fram till mej.

— Södergänget har kommit hit nu igen, sa han. Dom vill göra opp med oss utanför. Antingen ska vi eller dom vara här i kväll, säger dom. Ska vi gå ut och ge dom en omgång?

För bara ett par månader sen skulle jag ha ilsknat till omedelbart och hängt med. Nu reagerade jag inte alls. Det föreföll så oändligt likgiltigt att några grabbar stod utanför och ville "göra opp" nånting som de antagligen inte själva visste vad det var. Jag kunde inte med bästa

vilja bli arg och hade absolut ingen lust att anta utmaningen.

— Låt dom vara, sa jag.

— Men dom *vill* ha bråk, sa Bosse. Dom kommer inte in förr.

— Då får dom väl stå där ute då. Vad har vi med det att göra?

Bosse tittade på mej med förvåning.

— Förstår du inte, sa han, dom tror ju att vi inte törs!

Det var mej också fullkomligt likgiltigt. Jag kunde inte hjälpa det.

— Låt dom tro vad dom vill, sa jag. Det gör det samma. Jag vill inte slåss.

— Vad då för?

— Jag har annat att göra. Men du kan ju snacka med dom andra grabbarna, börja med Knyttis vettja!

— Han vill inte heller.

Nu var det jag som blev förvånad. Jag tittade runt i fiket och fick syn på Knyttis, som satt vid ett bord och såg sur och ensam ut. Var det möjligt att *han* inte ville slåss?

— Nå, hur ska vi hat? frågade Bosse.

— Jag ska inte vara med, sa jag. Nu snackar vi inte mer om det där.

Jag tittade på Knyttis igen. Varför ville han inte gå ut och göra opp med södergänget, han som brukade ta varje tillfälle i akt att få använda knytnävarna?

Mitt emot honom satt Tjina och såg alldeles nykter ut. Det var också lite konstigt. Höll det på att hända något med grabbarna?

Jag gick fram till bordet och sa:

— Tjina Knyttis, vad du ser munter ut!

Tjina nickade, men Knyttis sa ingenting. Jag tänkte fortsätta och försöka blåsa lite liv i killen, men då vinkade Reje i boxargänget på mej. När jag gick dit så viskade han:

— Knyttis blev avstängd från boxningen i förrgår.

— Varför det?

— Han kör med tjuvtricks. Och så använder han allt han får lära sej på andra killar som inte kan boxas. En sån där typ kan man inte ha med i en klubb . . .

— Reje vann en match mot honom i torsdags, sa en av de andra grabbarna, och det tålde han visst inte.

Under tiden tittade allihop på Knyttis, och det märkte han förstås. Han reste sej och kom fram till bordet.

— Vad handlar det om? sa han. Snackar om mej va? Kommer ni en i taget, eller ska jag ta er allihop på en gång?

Jag tittade stort på Knyttis, och det var det flera som gjorde. De flesta skulle nog säga att han var modig, men jag undrade verkligen . . . Utmaningen gällde alla i boxargänget, fem stycken på en gång. Det kunde inte vara djärvhet, det måste vara något slags inre tvång. Jag kunde inte bli klok på Knyttis.

Reje reste sig.

— Stick nu, sa han, vi är trötta på dej.

Men Knyttis stod på sej.

— Skulle du lyfta ut mej kanske? Då får du nog begära hjälp av domarn en gång till. Men klubbens lekfarbror kanske inte är här nu?

Det säjs att man får lära sej fair play tillsammans med boxning, men i så fall hade boxargänget inte kommit dit ännu. Rejes kompisar reste sej på en gång, och två av dem sträckte fram händerna för att gripa Knyttis i skjortan.

Knyttis slog ner Reje med en serie på tre slag. Reje sjönk ihop tillsammans med ett bord och två stolar. Knyttis själv drog sej ett par steg tillbaka och stod med garden lyft och väntade på anfall.

I det ögonblicket såg han farlig ut, men inte bara det — han gjorde intryck av att inte vara riktigt klok. Han stod och vägde på fötterna och släppte inte boxargänget med sina svarta ögon.

Rickard och Uffe kom i rätt tid för att förhindra ett allmänt slagsmål. Först sköt Knyttis dom åt sidan och fortsatte att stirra på boxargänget, men så fattade han vad det var fråga om. Då förändrades han med ens, tog ner garden och började förklara. Men Rickard sköt honom mot dörren.

— Du får gå ut och lugna ner dej nu, sa han. Och ställer du till bråk en gång till så har du varit här för sista gången.

Det blev mycket snack efteråt, men de flesta tyckte

att Rickard hade gjort rätt. Under diskussionen glömde vi bort att södergänget stod där utanför och passade.

Måsse fick låna nyckeln till hobbyrummet och dessutom lyckades han låna opp en virveltrumma. Janne kom med dragspelet, Hallberg kom med basen, jag plockade opp gitarren.

Det lät hyggligt. Anita och Ulla och ett par andra flickor var där, och de sade också att det lät hyggligt.

— Det är stenbra! sa Måsse. Va? Nu ska vi lira i pausen. Med Svennes nya elektriska plankor.

Han var i högform och slog trumsolon även mellan låtarna.

Men jag var ängslig. Det såg så pretentiöst ut att komma släpande med egen gitarr. Jag blev alltid rädd när det såg för planerat ut, när folk kunde ställa krav. Jag var bäst när jag fick göra nånting så där händelsevis, så att jag kunde skratta åt det själv om jag misslyckades.

Man skulle vara i samma form jämt. Som vi nu satt och smålirade med bara flickorna till publik, kom allting av sej självt. Vi körde igenom ett tiotal bitar och var själva förvånade över hur bra det blev.

När dansen kom igång där nere försvann flickorna, och vi gick ner strax efteråt. Gick omkring och såg oberörda ut, fast vi bara längtade efter att få sätta oss vid instrumenten. Längtade och fruktade.

Hur får man självförtroende?

Plötsligt stod ök Berg i dörren. Man blir alltid lite skraj när man får syn på ök Berg. Man börjar tänka efter vad man gjort och inte gjort så där.

Man kan diskutera med ledarna, man kan tillochmed våga säga emot poliserna som vaktar vid ingången, men med ök Berg är det stopp. Han är sista instansen, när han står framför en med sin väldiga överrock och sitt stenansikte, då talar man om ifall man har gjort något.

Vi dansade förbi dörren, Anita och jag, när Berget nickade åt mej att gå dit.

— Han vill snacka med dej, sa Anita.

Vi slutade dansa och gick fram till honom. Han såg på mej oppifrån och jag kände mej som om jag stod i en röntgenapparat.

— Du är ju med i samma gäng som Knyttis, sa han.

— Nja... sa jag. Jag har varit.

— Försök inte slingra dej nu.

Berget lät inte irriterad, han var van vid undanflykter.

— Det är säkert, sa Anita. Det där gänget hänger inte ihop längre, Svenne har andra kompisar.

— Vad är det med Knyttis? frågade jag.

Fast jag borde ju ha begripit att det inte gick att förhöra Berget.

— Var du med om slagsmålet härutänför?

— Nä, sa jag, vad då för slagsmål?

Berget såg förstås att jag talade sanning. Då fanns

jag inte längre till för honom. Han såg ut över lokalen och sa till Rickard som stod bredvid:

— Ingen av södergänget är här inne va?

— Nej, jag tror inte det.

— Inget att göra åt då. Dom som var därutänför har stuckit sin väg. Vi får ta dom nästa gång. Du får väl ringa om det blir nåt mer. Nu kör vi hem killen så länge.

Han gick sin väg, och i tomrummet efter honom surade det av frågor från alla som stått omkring. Uffe visste vad det var fråga om.

— Knyttis har fått spö, sa han. Han behövde det för all del, men det blev visst lite för mycket.

— Södergänget! sa Bosse. Dom stod här utanför och väntade på oss.

— Och Knyttis hoppade på dom, fortsatte Uffe. Alla på en gång. Är han klok, den där grabben?

— Det är just det som är frågan... sa Budda.

Alla ville veta hur det gått, men ingen visste nånting bestämt. Knyttis hade visst blött näsblod. Och så hade han legat på marken. Söderkillarna stack när polisen kom.

Rickard kom tillbaka utför trappan och hörde alla frågor och gissningar.

— Berget har kört Knyttis hem, sa han. Han överlever nog ska ni se. Låt bråkmakarna sköta sitt, vi andra kan ju dansa och ha kul utan dom.

Vi dansade och hade kul, och så kom pausen. När basset lämnade estraden kom Uffe fram till oss och sa:

— Kan ni lira några bitar? Det kommer ett program sen, men det är ganska kort.

— Jag vet inte . . . sa jag.

— Jo, gör det nu. Ett par bitar bara, så blir det uppträdande sen.

— Klart vi spelar! sa Måsse. Va? Hämta dragspelet och gitarren!

Jag var fortfarande lite ängslig, men inte så mycket som förut. Nu visste alla att vi inte bett att få spela, vi gjorde det bara för att fylla ut en död punkt.

Därför lossnade det också. Det blev mera stil på det, inte samma råa show som förra gången. Vi hann med tre låtar och lyckades göra vårt bästa.

Sen var det dags för revygänget, som Uffe var ledare för. Jag hade sett gänget förut och väntade mej inget särskilt. Det brukade bli några sånger som Uffe komrade på pianot och ett par korta sketcher, halva publiken brukade gå opp till fiket medan uppträdandet varade.

Halva publiken drog sej oppåt nu också. Resten samlades kring estraden, och vi stannade också kvar, för vi skulle ju fortsätta att spela en stund efteråt.

Revygänget började alltid med sin signaturbit, Vi på gården. Det gjorde de nu också.

Plötsligt upptäckte jag Tjina på estraden. Först trodde jag att han kommit dit av misstag, men det var fel

— han stod längst ute på kanten bredvid pianot och sjöng med. Eller försökte sjunga med, han kunde inte texten och såg ganska bortkommen och besvärad ut. Lite blank i ögonen var han också.

— Har du sett Tjina! sa jag till Måsse.

— Ja, vad är det med det då? Han är väl med i nånting, sa Måsse.

Han kände inte Tjina nåt vidare och förstod inte hur konstigt det var att se honom göra nåt.

Det blev sånger och sketcher som vanligt, en del gammalt och en del nytt. I en av sketcherna var Tjina med. Han var klädd i Kalles skinnjacka med "Triumph" i vita bokstäver på ryggen, och på huvudet hade han en vit störtkruka i bästa skinnknuttestil.

Scenen föreställde ett vardagsrum, där mamma och pappa satt och läste tidningen. Tjina hade inte många repliker att säga. Han knackade på och klev in, och "pappan" sa:

— Vad vill du då, min lille gosse?

Då sa Tjina:

— Får Lasse komma ut å leka?

Publiken skrattade redan från början. Tjina är ju rätt lång, och det lät komiskt att höra honom prata som en femåring.

— Nej, sa "pappan".

— Varför inte då för?

— För Lasse har varit olydig, så nu har han fått gå och lägga sej.

— Jaså . . . ajö då tant, ajö farbror.

Det var allt Tjina hade att göra. Sen fortsatte sket-
chen med mamman och pappan som hade huvudroller-
na och diskuterade sin sjuttonårige Lasse som om han
varit fem år.

Det är klart att Tjina kunde ha gjort det bättre, det
tycker man ju alltid när man står och ser på. Men han
var i alla fall inte sämre än nån av de andra. Publiken
tyckte det var kul alltsammans.

Efter sista sketchen sjöng hela gänget sin signatur-
bit igen. Tjina var med då också, stod där och försökte
sjunga med fast han inte kunde texten. Han var fort-
farande blank i ögonen men såg lättad och lite gladare
ut.

När dansen kommit i gång igen kom Tjina fram till
mej. Han gick med händerna i fickorna och blicken i
golvet.

— Det var dåligt va? sa han.

— Nä, det var just det som var det konstiga, sa
jag. Jag trodde inte att du kunde sånt där. Du hörde
väl att publiken garvade?

— Ja . . . jag var nervös i alla fall.

— Det är man väl alltid första gången.

— Du förstår, Uffe har flera grejer som han vill att
jag ska vara med i. Så jag ville bara höra om du tycker
jag kan hoppa på det där.

— Det är väl inget att tveka om, sa jag. Om jag
inte hade musiken skulle jag också försöka få vara

med. Fast du får väl skärpa dej lite — jag menar, om
du är på lyran när ni jobbar med det där, så blir det
väl inte så kul.

— Det begriper jag väl, sa han. Ja, då säger jag åt
Uffe att jag kommer med då.

Resten av kvällen satt Tjina alldeles ensam och såg
ut som om han höll på att smälta en stor nyhet.

Jag vet inte varför jag började snacka med honom. Kanske hade jag lite samvetsqual för att han fått möta söderkillarna ensam. Men jag visste ju att de aldrig skulle ha hoppat på Knyttis om han inte själv börjat. Det var inte en ensam kille de ville slåss med — de ville ha i gång ett ordentligt slagsmål så att det kunde se ut som en drabbning mellan två stadsdelar.

— Det där ser inget vidare ut, sa jag om hans skrap-sår. Du begrep väl att dom var för många för dej ensam!

Knyttis tittade ut genom fönstret.

— Att du aldrig tröttnar på det där! sa jag.

Knyttis vände sej från fönstret till mej.

— Har du hört att Piller och Göran har köpt bil! sa han och lät ivrig.

Ivrig att få tala om nåt annat? Eller av intresse för bilen?

— Ja, sa jag, men nu snackade vi om . . .

— Sex cylindrar, sa Knyttis. Ny klädsel och radio. Dom har gett trehundra spänn.

Visst var det något konstigt med Knyttis.

Så länge jag känt honom har han varit tuff. Det betyder inte *bara* modig, det betyder känslökall, det betyder att man rycker på axlarna åt allting, inte visar sej intresserad eller glad för nånting.

Att se Knyttis intresserad och ivrig, det var nåt nytt. Reje och ett par av hans boxarkompisar gick förbi, och Reje sa:

Budda var som klippt och skuren till att inneha förtroendeuppdrag — så småningom skulle han antagligen bli ledare på gården. Det började med att han fick hand om nyckeln till spelskåpet.

När vi kom ner på onsdan gick han där och såg viktig ut med en nyckelknippa i handen. Lämnade ut fortunaspel åt flickorna och schackbräde åt ett par allvarliga killar.

Vi försökte retas lite med honom, men det var förstås inget som bet på Budda. Han lyssnade inte ens, för samtidigt kom det ett gäng skinnknuttar och ville ha fiaspel, Budda låste opp och lämnade ut och sa förmanande ord om att inte starva bort pjäserna.

Annars var det ju Knyttis som var den stora attraktionen den där onsdan. Han satt vid ett bord med stora sårskorpor på näsan och i pannan, och alla ville veta hur det varit att slåss med södergänget. De flesta slängde åt honom en fråga så där på skämt. Han hade ju inte så många kompisar, som kunde tänkas vara allvarligt intresserade av hur det stod till med honom.

Det var nåt konstigt med Knyttis den där kvällen.

— Det är visst inte bara i ringen du förlorar va?
— Nyttig lektion det där, sa en annan av killarna.
Knyttis reagerade inte. Han har lagt Rickards varning på minnet, tänkte jag. Inget bråk mer på gården. Bosse kom fram och böjde sej över bordet.

— Hur gick det i lördags? Dom är hårda, dom där, vi blir nog tvungna att slå ner dom en vacker dag...
— Inuti är den klar, sa Knyttis. Dom ska spackla och lackera, så blir den som ny.

Inte ett ord som svar till Bosse. Ändå låg det inget ansträngt i Knyttis sätt att snacka om bilen. Inget tecken på att fly undan och prata om nåt annat. Jag fick en känsla av att Knyttis helt enkelt inte hörde att de andra försökte prata om lördagens slagsmål. Det var på något sätt otäckt — som om det varit en lucka i Knyttis medvetande. Allt som rörde lördan rann av honom.

— Vi snackar om Pillers och Görans bil, sa jag till Bosse. Dom har köpt en gammal Buick för trehundra spänn.

— Jag vet, sa Bosse. Ingen av dom har kört, Görän ska ta om tre månader. Nä, tacka vetja motorcykel. Kalle har fått sin Traja i dag, tvåusen spänn.
— Där kommer dom! sa Knyttis och sprang opp.

Pillers och Görans gamla Buick körde opp framför gården och stannade invid trottoarkanten. En hel del nyfikna samlades omedelbart kring bilen. Knyttis var redan där, och Bosse och jag reste oss också och gick ut.

Det verkade inte vara nån fara med bilen. Lackeringen var illa medfaren, men där hade grabbarna börjat slipa bort ojämnheterna och man kunde gott föreställa sej hur det skulle se ut när nya lacken kom på.

Piller och Görän visade stolta opp sitt nyförvärv. De öppnade motorhuven så att alla kunde se den stora motorn, som spann på tomgång. De visade att det ännu fanns mönster på däcken och att bagageutrymmet var så stort att två killar kunde krypa in i det.

När vi andra stod bakom vagnen, hoppade Knyttis in vid ratten och drog i gång. Piller och Görän såg ganska dumma ut när deras bil rullade bort och svängde in på första tvärgatan. Först visste de inte vem som åkt i väg med bilen, men sen fick de veta det och började svära över Knyttis.

— Ring efter Berget, sa Bosse, så får ni visa era körkort.

Piller sprang omkring och skrek:

— Är det nån som har en motorbåge? Får jag låna en motorbåge innan han kvaddar kärran!

Men ögonblicket efteråt kom bjucken tillbaka från andra hållet. Innan den stannade rullade ena framhjulet opp på trottoarkanten och halkade ner igen så att bilen gungade på fjädrarna.

Knyttis steg ut.

— Den är bra, sa han. Fina bromsar, inget skrammel i vevstakarna.

Piller och Görän kom av sej. Berömmet gjorde väl

sitt till, och det verkade på Knyttis som om han tyckte det var i sin ordning att man provade kärran som grabbarna köpt. Han gav dom ingen tid att börja skälla heller, för efter en sista blick på bilen gick han tillbaka in till gården.

I stället kom Uffe ut.

— Eran bil? sa han.

— Ja, sa Piller.

— Den skulle ju få stå tills Göran fått körkort, va? Här utanför gården vill vi inte se den. Hoppa in nu, så ska jag köra tillbaks till parkeringsplatsen!

Piller och Göran hoppade lydigt in i baksätet, och bjucken rullade bort. Det var i sista minuten, för just då kom en radiobil från stan och körde förbi.

Knyttis snackade bara om bilen. När Kalle en stund senare kom åkande i skinnjacka och störtkruka på sin nya motorcykel, väckte det större uppseende än Pillers och Görans bil. Då var Knyttis den enda som inte var intresserad. Han skulle aldrig skaffa sej motorcykel, det hade ju varenda kille påstod han, utan han skulle köpa bil med en gång.

Uppståndelsen kring Kalles motorcykel la sej så småningom, och Kalle kom in med störtkrukan kvar på huvet. Han började förstås också prata om södergänget.

— Vilket sjukhus ligger dom på? frågade han. Vi kanske skulle vara hövliga och skicka opp en blomma.

Han ska ju skoja om allting.

Knyttis tittade ut genom fönstret utan att svara, men det bekymrade inte Kalle.

— Synd att inte Perka var här, sa han. Då skulle ni ha fått se på cirkus, han skulle ha tagit hela gänget ensam. Det är inte för sent ännu förresten. Perka kommer hem i nästa månad.

Det var en nyhet!

— Hur vet du det? frågade Bosse.

— Jag har talat med hans syrra. Hon åkte med mej från stan, för det var stopp på spårvagnarna. Det ska bli kul att se vad för slags uppfostran Perka har fått där borta . . .

På något sätt berörde det mej illa att Perka skulle komma tillbaka. Han var den enda som skulle kunna samla ihop det gamla biogänget igen, och jag upptäckte plötsligt att jag inte ville vara med då. Gänget behövdes inte längre. Det hade betytt kamratskap och sammanhållning under en rad trista år, men nu när grabbarna börjat få andra intressen kunde gänget bara betyda en tillbakagång.

För att slippa framföra såna synpunkter till grabbarna, gick jag över till bordet där Måsse och Ulla satt.

— Vad snackar ni om? frågade jag.

Måsse såg plågad ut på något sätt.

— Å, det är Ulla som har trubbel med sin farsa, sa Måsse.

— Han gillar inte att jag går på gården, sa Ulla. Det är bara busliv här nere, påstår han. Jag har blivit

så jävla fin sen jag börja i gymnasium, så jag ångrar att jag inte skaffa mej ett jobb i stället.

Jag har bara träffat Ullas farsa en enda gång, och det var när han kom inklivande i fiket och hämtade Ulla och körde hem henne i sin fräsiga Chevrolet.

Men jag har hört talas om honom. Han är affärsman och har visst prövat på lite av varje tills han för ett par år sen köpte en liten postorderfirma och började sälja tavlor per post. Då blev han rik och köpte en skåpbil som körde tavlorna från hans källare till posten. Sen gjorde han om firman till en skola som lär ut allt möjligt per brev. Nu har han sålt skåpbilen och köpt en cheva i stället, och en springschas sköter korrespondensen och kör breven från hans källare till posten med en vanlig paketykel.

Just nu är det Göran som har det jobbet. Jag var nere i den där källaren en gång och såg på när han arbetade, det verkade vara ett ganska enkelt jobb. Tre av väggarna var fulla med hyllor, där det låg en massa häften med nummer på. Vid fjärde väggen fanns ett bord med fjorton lådor, en för varje dag i två veckor. I lådorna låg ett kort för varje elev. Allt vad Göran behöver göra är att skriva ut kuvert efter korten i dagens låda och lägga kursbrev i kuverten och sätta på frimärken. När han kört hela klabbet till posten är han ledig för dagen.

När det kommer brev från folk som vill börja en kurs, får han skriva ut nya kort förstås. Ibland skriver

någon och frågar om saker som de inte begripit i kursbrevet. Göran är rätt klipsk, så han brukar kunna svara själv, men annars kan han bara lämna frågorna till Ullas farsa.

Om Ulla hade blivit "fin" som hon sa, så förstod jag hur Måsse kände sej. En föräldralös kille med träsiga skor skulle väl inte ligga så bra till hos en farsa med Chevrolet.

— Man tycker att en som har en skola skulle begripa sej på ungdom, sa jag.

— Det gör han inte, sa Ulla. Jag har alla mina kompisar på gården och jag vill vara här och dansa och ha kul. Men han säger att man ska skaffa sej intressen. I förrgår fick jag ett par ridbyxor och nu vill han att jag ska lära mej rida. Ha, man skulle väl bli utskrattad om man kom på stan i ridbyxor!

— Tänker han förbjuda dej att komma hit nu? frågade Måsse.

— Han kan ju försöka! sa Ulla och jag såg att försöket var dömt att misslyckas.

Det var inte mer att säga om saken. Vi förstod henne, både Måsse och jag, för att inte få gå på gården är väl ungefär det värsta som skulle kunna hända.

Onsdagarna brukar vara lugna och trivsamma i gårdens kafé. Ibland är det nåt program, men för det mesta sitter man och snackar över en cocacola. Det blir tillfälle att prata igenom ett och annat.

Den här onsdan blev det inte riktigt lugnt förrän Reje och en av hans kompisar åkte ut.

Reje fortsatte att retas med Knytis, han tycktes ha fått ett långvarigt agg till honom. Knytis reagerade fortfarande inte när södergänget var på tapeten, men det där tjuatet blev ändå irriterande. Till slut gick Budda fram till Reje och bad honom hålla klaffen.

Det passade förstås inte att tala till en boxare på det sättet. Och om Budda redan kände sej som ledare på gården, så var inte Reje överens med honom på den punkten. Reje reste sej och gick tätt inpå Budda.

— Hör du tjockis, sa han, hur har du det egentligen med konditionen.

— Lite otränad, sa Budda, men det kan vi snacka om en annan gång. Nu låter du bli att hacka på Knytis.

— Skulle du säga då va? — Va? sa han en gång till och grep tag i skjortan på Budda.

En av Rejes kompisar greps också av stridslust och reste sej han med.

— Ta ut killen så får ni göra opp där ute, sa han. Det blev lite rörigt ett ögonblick, när Reje ville dra ut Budda och Budda inte ville gå. En stol välte.

Rickard kom med lugna kliv och sa åt de båda bråkarna att ge sej i väg. Kompisen gick med detsamma, men Reje protesterade.

— Vad har jag gjort då? Kan du säga vad jag har gjort då? sa han medan Rickard sköt honom mot dörren.

— Vi ska inte ha nåt bråk här.

— Det var ju tjockisen där ju. Du var ju inte med från början för fan ...

— Stick nu! sa Rickard.

— Bliir man utkörd!

— Du får komma tillbaks i morron om du sköter dej.

— Utkörd va! sa Reje. Det blir ju bara att man går och tjuålar bilar i stället ju ...

Det kommer ibland såna där ekon av alla skrivelier om ungdomspsykologi och modärn uppfostran. Grabarna vet mera om det där än de flesta föräldrar och uppfostrare, och det händer att en del försöker dra nytta av det. Men sånt går naturligtvis inte med Rickard.

Reje åkte ut, och det blev lugnt för resten av kvällen.

Måsse och jag satt och pratade med Ulla och Anita. Vi lade upp en liten anfallsplan mot Piller och Göran. Det var Ulla som fått idén att vi skulle slå oss ihop med Kalle och Britt och låna den gamla bjucken för en söndagsutflykt nu på våren. Kalle har körkort. Grabarna kunde ju ändå inte använda kärran förrän om ett par månader, när Göran fyllde arton.

ett glatt joller, vi kände alldeles tydligt hur det skulle vara att åka till Paris.

Kalle körde lugnt och säkert. När vägen smalnade vid backen mot Fittjabron saktade han in farten efter föreskrifterna. Det fanns ingenting av fartdåre hos honom, vi kände oss trygga i bilen och kunde behålla känslan av festligt äventyr ända fram till Södertälje.

Södertälje var en annan stad, nästan som ett annat land, där var klockan tolv och solen lyste över ett litet torg och folk som promenerade.

När vi kom tillbaka från Södertälje, åkte vi runt på våra egna gator och såg på våra egna hus som om de varit främmande hus. Från den lilla träkyrkan på berget kom Lasse och Bonnie och Gittan med blommor i händerna och stora vita kuvert och nya konfirmationskläder. Släktingar och kompisar följde dom och de andra konfirmanderna i hövliga klungor. Lasse såg bortkommen ut, Bonnie tittade allvarligt i marken och Birgitta flirtade med alla som tittade på.

Vi skrek och vinkade genom bilfönstren, men eftersom vi var ute på en långresa till Paris hade vi inte tid att stanna.

Vi åkte över bron och in i stan. Västerbron. Flemingsgatan. Kungsgatan låg söndagstom, semaforerna arbetade ihärdigt till ingen nytta.

Man kommer så långt med bil. Man kommer till Valhallavägen, Djurgårn, Gamla stan, Götgatan, vart som helst på ett litet kick. Mycket av allt vi såg hade vi

Det var en stämning av festligt äventyr redan från början. Bara att få sätta sej i en bil och kunna rulla bort åt vilket håll som helst en solig söndag var något alldeles nytt.

Kalle körde och Britt satt bredvid honom. Måsse ville också sitta i framsätet, ville "känna hur det kännes", och därför fick jag sitta bak mellan Anita och Ulla.

Sätena var mjuka, motorn spann och bilradion spelade En gång jag seglar i hamn. Vi sjöng så mycket vi orkade.

Det var Kalle som ordnat bilen. Piller och Göran var inte pigga på att låna ut den, men dels hade Kalle fixat radion åt dom och dels har han en särdeles förmåga att flina sej till nästan vad som helst.

När vi susade fram på Södertäljevägen sa Kalle:

— Här är vägen mot stora världen. Danmark, Amerika, Frankrike!

— Paris, sa Anita.

Vi lekte att vi skulle åka till Paris. Flickorna som alla gick i läroverket fjompade sej och pratade franska, och jag och Måsse kunde också ett och annat ord. Det blev

aldrig sett förut, men det gjorde detsamma — det viktiga var att vi var tillsammans och kunde åka vart vi ville.

Mackor och termoskaffe hade vi med oss, men eftersom vi var i stan drack vi choklad med vispgrädd på ett kondis, medan bilen stod utanför och väntade.

Sen var vi plötsligt ute på landet. Stora skogar stod och såg ut som om de bar på hemligheter i solskenet, en och annan björk lutade sej ut över vägen med färdiga knoppar, små sjöar kröp nästan ända opp på körbanan med blänkande vågskvalp.

Vi åkte in på en smal väg med gårdsgårdar på sidorna och Kalle sa:

— Nu har Pålle fått sitt garage färdigt!

— Vilken Pålle? sa Måsse.

— Det är en granne. Vi har våran sommarstuga härute.

— Kan vi inte åka dit! sa Ulla.

— Jo, vi är ju på väg...

Bjucken baxade sej långsamt fram på en väg som så småningom bara blev en stig ner mot en liten vik. Där stannade den framför ett staket.

Det blev så tyst och stilla med en gång. Ur tystnaden kom en svag vind med dofter från skogen, vågorna började klucka och glittra i solen, och i ett träd med små gröna löv började en osynlig fågel sjunga huitt-huitt.

— Det här skulle pappa veta, sa Britt.

— Vadå?

— Att vi är ute på landet ensamma så här.

Ingen lyssnade på henne. Kalle var redan innanför grinden, han lyfte på en presenning och såg efter att båten låg kvar och visade sin halvklädda kanot för Måsse.

Vi andra gick fram till det gula huset. Det klampade tomt och obebott av våra steg på verandan.

— Tänk att ha ett sånt här ställe! sa Anita. Man kan hoppa i vattnet direkt ur sängen på mornarna.

— Ja, här är det djupt, sa Kalle.

Han låste upp och släppte in oss. Det var lite rått och fuktigt inomhus, men hemtrevligt på samma gång. Vedklabbar stod resta i den öppna spisen och koppar-kastruller hängde i rader på väggen, allt såg ut att ha varit orört länge som på ett museum.

Men vi satte snart liv i det. Öppnade fönstren mot den friska vårluften från sjön och bullade upp kaffe och smörgåsar kring brasan.

Sen satt vi där och trivdes. Solen försvann bakom skogen på andra sidan sjön, och när röken från grannens riseld slog in stängde vi fönstren och satte oss tåtare tillsammans framför vår öppna spis.

Det blev mörkt utanför. Lågorna i brasan tog fart och fick ny färg.

Flickorna var söta i ljuset från elden. Vi blev tillsammans lite mer dämpade och förtroliga så där, när vi slöt oss samman undan mörkret utanför.

— Det här skulle pappa veta, sa Britt igen.

Den tanken var ju inte det roligaste man kunde komma på vid ett sånt här tillfälle, och först lyssnade ingen på henne. Men hon *ville* prata om sin pappa.

— Han tror inte att mamma kan uppfostra mej, sa hon och skrattade till på låtsas.

— Vad har han med dej att göra! sa Anita.

— Han är ju i alla fall min pappa . . .

Britt ryckte på axlarna. Hon ville inte visa att det var viktigt för henne att få prata, men så fortsatte hon ändå.

— Ibland tycker jag att jag hör mera ihop med honom, sa hon. När mamma gifte om sej så valde jag själv att stanna hos henne. Men jag undrar många gånger . . .

— En morsa är i alla fall en morsa, sa Kalle.

— Söp han? frågade jag.

— Nej då, han är så ordentlig så. Mamma bryr sej aldrig om vad jag gör, men pappa förmanar mej jämt och ska ha reda på allting. Varenda gång jag ringer eller går upp till honom, så frågar han hur jag har det och vad jag gör och kommer med en massa förmaningar.

— Din nya pappa då? sa Ulla.

— Det är han som vill att du ska ta studenten, va? sa Anita.

— Ja, och börja på kontoret. Hela familjen på samma firma, det är det enda han tänker på. Nej, min rik-

tiga pappa är visserligen tjatig, men han menar väl, han bryr sej om mej. Han oroar sej lite.

— Du menar att han skulle oroa sej om han visste att du var här också? sa Kalle. Det är väl ändå att oroa sej i överkant. Du får väl låta bli att säga nåt då.

Måsse hade öppnat en gammal resegrammofon som stod i ett hörn och la på en stillsam platta som hette Intermezzo. Det var rätt snygg musik som passade till mörkret och brasan.

— Jag talar alltid om allting för pappa, sa Britt och log lite.

Vi andra tyckte inte att föräldrar var rätta samtalsämnet nu. Vi satt tysta och tittade in i brasan och lyssnade på musiken. Måsse bytte plattor på grammofonen, det var mest gamla utspelade bitar men det gjorde inte så mycket. Det blev stämning i alla fall — musik som man inte lyssnade så mycket på annars, vårvällen utanför, mörkret omkring oss, lågorna som dansade framför oss. Ingen av oss har öppen spis hemma.

Där satt vi på samma ställe i ett par timmar. Det var lugnt och trivsamt, flickorna blev lite romantiska och Anitas hår kittlade mej på näsan. När nån sa nåt blev det lågmält och liksom försiktigt för att inte bryta stämningen.

— Hemma sitter man aldrig, sa Anita. Man slänger i sej lite mat och sen jagar man från det ena till det andra eller går på bio. Så här skulle man ha det.

— Landet! sa Måsse. Man skulle ha en sån här stuga på landet. Det är så bråkigt i stan.

Måsse tänkte ett tag. Troligen försökte han passa ihop sin jazzmusik med landet.

— Jag vet hur det skulle vara, sa han sen. En stuga precis som den här med en säng i ena hörnet och en uppsättning trummor mitt på golvet!

— Nej tack, då vill inte jag vara med! sa Ulla.

Detta lilla frö till framtida gräl var ännu så länge bara att skratta åt. Det glömdes bort för annat prat om önskedrömmar och halvtänkta planer på allt möjligt.

Kvällen gick. Den tjugigaste kväll vi varit med om, och ändå satt vi bara där framför brasan och gjorde ingenting.

Men vi var tillsammans. Och vi förstod varann fullkomligt.

Lugnet varade till klockan tio. Då knackade det på dörren. Det blev ett ögonblicks tystnad. Sen sa Kalle:

— Kom in!

Dörren slogs upp och elden lyste på en äldre kvinna i långbyxor och kofta och med en halsduk slarvigt knuten kring huvet.

— Är inte mamma och pappa här? sa hon.

— Nä, sa Kalle.

Hon tittade på oss, från den ena till den andra där vi satt och halvlåg på golvet. Hon såg stor och spöklik ut så där underifrån.

— Vet dom av att ni är här? sa hon.

— Nä, sa Kalle, jag behöver inte fråga, jag har egen nyckel.

Tanten gapade som om hon tänkte säja något mer, men så vände hon och försvann. Dörren slog hårt igen efter henne.

Vi tittade allihop förbluffade på Kalle.

— Det där är våran granne, sa han. Hon är lite ding.

— Inte lite heller, sa Måsse. Hon sa inte vidare klart vad hon menade.

— Moral, föreslog jag. Hon kanske trodde att vi *bade något för oss* här ute.

— *Det där ni vet*, sa Kalle och flinade.

Det var en bister ironi över de vuxnas sätt att göra omskrivningar. Själva talade vi alltid rakt ut sinsemellan. Precis som de vuxna gör sinsemellan när inte vi hör det.

— Vi kanske ska åka hem nu, sa Britt.

Men vi stannade en stund till. Satt och försökte hitta tillbaka den tidigare trivseln kring den fladdrande brasan. Det lyckades inte. Kalle berättade hur rädda hans småsstrar var för granntanten, och ingenting av den rätta stämningen kom tillbaka.

En kvart över tio reste vi oss och tog termosar och smörgåspapper med oss ut till bilen. På granntomten syntes ingenting annat än en rykande hög efter riselden och ett matt lysande fönster.

På hemvägen fortsatte Kalle att snacka om gran-

narna. Hur rika de var och hur väl utrustad deras sommarvilla var med alla moderna bekvämligheter.

Strax efter halv elva fick vi in dansmusik på bilradion och grannntanten försvann i det förflutna.

Vi fyllde bensin vid en mack utanför stan. Ulla flirtade med servicegrabbarna så de putsade varenda ruta runt om ett par gången. När de skulle börja mäta ringtrycket också, föste Kalle in henne i bilen och körde därifrån.

Klockan var närmare halv tolv.

Vi körde om en spårvagn, och strax därefter började välkända hus rada upp sej utanför bilrutorna.

Plötsligt körde en stor cheva om oss, den trängde upp oss mot trottoarkanten och stannade. Kalle tvärbromsade lagom för att undvika en kollision.

Det var Ullas pappa. Han rusade ut ur chevroleten och fram till oss.

— Kom ut ur den där bilen Ulla! sa han sammanbitet.

Ulla satt i baksätet närmast trottoaren. Jag trodde hon skulle stiga ur genast, men det gjorde hon inte. Hennes far tycktes alldeles ha tappat besinningen.

— Jag vet nog var du har varit! ropade han. I en sportstuga! Med dom där — det där klientelet från ungdomsgården!

Ulla var alldeles blek i ansiktet, men hon satt kvar.

— Kalle kör mej hem, sa hon.

— Du stiger ut och följer med mej genast!

Han ryckte i bildörren som var låst från insidan. Kalle vände sej om för att öppna, men Ulla hade bestämt sej.

— Kalle kör mej hem, sa hon igen.

Spårvagnen hade kommit in till hållplatsen strax bakom oss, och det samlades omedelbart en massa folk på trottoaren. Ullas farsa slutade rycka i handtaget och tog ett steg tillbaka.

— Öppna! ropade han. Har jag inte rätt att bestämma över min egen dotter. Jag ska ha ut min dotter ur den där bilen. Det är min dotter . . .

Nu talade han till folksamlingen på trottoaren. Då gjorde Kalle det han tyckte var det riktiga, han backade ett par meter och svängde ut i körbanan och stack därifrån.

Första tvärgatan svängde han av och in bland de gamla kvarteren. Därför kom han först till huset där Britt bor och släppte av henne. Hon försvann utan ett ord.

Därifrån är det inte långt till Ullas hus. Vi stannade utanför porten, och hon gick ur. Chevan syntes inte till.

— Hur går det nu då? sa Måsse.

Om Ulla var rädd så visade hon det inte. Hon gjorde mest intryck av att vara rasande.

— Det får du höra i morron, sa hon med alldeles stadig röst. Hej!

Vi rullade vidare förbi kiosken och ungdomsgårdens mörka fönster och uppför backen där Anita bor.

— Jag undrar vad han skulle sagt om jag bucklat till chevan? sa Kalle.

— Hur vet han var vi varit? sa Anita.

— Ja, hur visste *han*? instämde Kalle.

Vi stannade utanför Anitas port och tänkte ta oss några minuter att prata igenom det som hänt. Men innan vi hann säga nånting sprang Anita ur bilen och försvann in genom porten. På trottoaren kom en man springande, han passerade oss och hann in genom porten innan den slog igen.

— Det var Anitas farsa! sa jag.

— Nu ska ni se att det är nåt jävelskap i görningen, sa Måsse. Bäst att ni sticker hem kvickt, ni båda också. Jag tar tricken till stan.

— Nä, jag kör dej, sa Kalle. Jag har ingen brådska. Men Svenne behöver ju inte följa med.

Normalt borde inte heller jag ha nån brådska förelåg något i luften. Jag steg ur sen vi kommit övertens om att träffas på gården dan därpå.

Jag vet hur morsan ser ut när hon är uppriven och har nära till gråten. Hennes läppar blir mjukare och ansiktet spänt och hon tittar så övanligt stadigt på en.

Så såg hon ut när jag kom in.

Hade suttit uppe och väntat, hon som alltid brukade lägga sej tidigt och somna ifrån en veckotidning eller en bok.

— Var har ni varit! sa hon. Vad har ni gjort?

— Men morsan, sa jag, vad är det?

— Det har varit ett förfärligt liv, Johansson har ringt hit flera gånger och varit ovetvig, dom har letat efter er överallt. Har ni varit i den där sportstugan?

Jag fick lägga pussel av det jag fick veta. Det blev klart till slut: granntanten hade ringt till Kalles hem och talat om dagens ungdom, Ullas pappa hade fått reda på att vi lånat bilen och ringt till Kalles hem han också, sen hade han ringt till Johansson — och så hade panken börjat sprida sej.

Mamma var ordentligt uppriven.

— Men vad har ni haft för er? sa hon. Du har väl inte ställt till nånting med Johanssons flicka!

Johanssons flicka. Det var Anita hon talade om. Johanssons flicka! Nu blev jag arg på allvar. Jag kände ett vilt behov av att säga ut allt som samlats inom mej, ta i ordentligt och bli fri från allt jag bar på.

Du med din erfarenhet, ni alla vuxna med er erfarenhet! Ibland är ni så dumma så man blir förbannad. Har ni något annat än könsliv i tankarna? Ser ni något annat än svart och vitt, har ni alldeles förlorat sinnet för nyanser? Hurdana var ni egentligen när ni växte opp? Begriper ni inte . . . förresten, vad betyder det där tjetet om att ni *litar* på oss, betyder det att ni hoppas att vi själva ska ha förstått det ni försummat att lära oss? Eller är det avsett att väcka våra samveten? Efter allt ni gjort för oss! Så åker vi ändå ut på landet ensamma utan att

be om lov. Och ställer till nånting så fort vi kommer utom synhåll!

Jodå, jag vet precis hur riskabelt det är, hur farliga vi är för varann, Johanssons flicka och jag.

Johanssons flicka! Är han hennes rättmätige ägare? Äger man sina barn som man äger bilar och möbler? Nej du, då skulle inte Johanssons flicka ha gjort det här första lilla försöket att få ett par timmars eget liv.

Unga människor är inga prydnadsföremål åt föräldrar och lärare att vara stolta över!

Javisst, nu visar jag hur lite jag uppskattar allt ni gör för oss. För Johansson har väl gjort något mer än tjatat på Anita för att skydda henne mot min farlighet? Anners tycker jag att Johansson skulle sätta sej på sin stjärt och fundera ett tag medan tid är.

För ännu är det tid. Jag ska tala om för dej, mor-san . . .

Jag sa ingenting av allt det där. Det skulle förresten ha varit meningslöst eftersom Johansson inte var i närheten. Ilskan vek tillbaka när jag såg hur ledsen mamma var, ledsen mest över den uppståndelse vår utflykt väckt, kanske.

Jag sa:

— Jag ska tala om för dej vad vi har haft för oss. Vi har åkt ut till Kalles sommarstuga, druckit kaffe, tänt en brasa, suttit och pratat om saker som bara angår oss

själva, suttit och känt att vi var tillsammans och att vi trivdes med varann. Jag ska också tala om varför vi gjorde det. Det var för att komma hemifrån ett tag, för att komma ifrån alla johansöner och koppla av och vila ut lite. Vill du inte tro mej när jag säger att det var alltsammans?

— Jo, jovisst . . . sa hon. Det var bara så obehagligt när Johansson ringde och så oroligt när ni dröjde. Men jag förstår inte, trivs ni inte hemma?

— Det är inte frågan om det. Vi tänkte väl inte bösätta oss där ute på landet heller. Men det finns saker som föräldrar inte begriper — hur en flicka som Anita känner sej påpassad, hur hon måste vakta sej själv varje minut för att vara till lags, hur alltihop blir konstgjort och oäkta . . . det gäller mej också lite grann, men mera dom andra, dom känner sej verkligen pressade. Anita har blivit sjuk av det.

— Men det är ju förfärligt! sa morsan. Hurdana är dom där Johanssons egentligen?

På söndagskvällen satt vi i gårdens kafé och talade om för varann vad respektive föräldrar sagt. Samtidigt la vi ett nytt pussel av det som hänt, och det såg precis likadant ut som det jag själv lagt.

Britt hade inget att berätta, och det hade naturligtvis inte Måsse heller. Men han har ju ändå alltid nåt att komma med mitt i ett samtal.

— Ja visst gör det ont när knoppar brister, sa han.

Ont för det som växer — och det som stänger. Jag menar... jag har ju ingen erfarenhet av föräldrar, men det slår mej att dom kanske också har sina svårigheter...

Det var i vårens tid, en av de första dagarna i maj, som kyrkan kom till gården.

— Ungdomen är på modet, sa Ulla. Nu är dom religiösa ute efter oss också!

— Man kan inte längre befalla oss att tro, sa Budda. Nu måste man försöka övertyga...

Men de religiösa var ungdomar själva, de flesta av dom. Slätkamrade gymnasiala typer med sångböcker och notblad. De kom in bakvägen och strömmade ner i danslokalen mitt under en rock'n'roll. En hel busslast var de, sångkör, predikant, dragspelare och pianissa. Bara två av flickorna i kören hade hårknut, de andra hade alldeles vanliga frisyret.

Ulla råkade sitta i knät på Måsse just då, och hon satt kvar. Kalle dansade med Britt, och hennes vida kjol svängde högt när hon snurrade. Dansgolvet var fullt. Basset spelade *When the saints go marchin' in*.

Uppe i gårdens kafé hände just då nåt som till att börja med skulle hindra Knytis från att höra gudsdorden den kvällen. Det kanske var skada, man vet inte. Knytis var just den rotlösa och olyckliga typ som kan

tänkas ta till den himmelska fadern när den jordiska svikit.

Knyttis hade kommit ihop sej med Berta i baren om femton öre. Han ville ha tillbaka panten för en läskedrycksflaska, och hon påstod att han aldrig betalat nån pant.

— Femton öre! sa Knyttis och satte flaskan hårt i glasdisken.

Berta svarade inte längre. Hon hade förklarar flera gånger att han inte hade några femton öre att hämta. Hon ställde sej att diska med ryggen åt honom.

— Ta hit mina femton öre, skrek Knyttis.

Tore kom klirrande med sin nyckelknippa och frågade:

— Vad är det om?

— Lagg dej inte i det här, sa Knyttis. Jag ska ha mina femton öre! Det är väl också fan...

Han stötte flaskan så hårt i glasskivan att den krossades. Skärvorna föll ned bland chokladbitarna och tuggummit i lådan under. Samtidigt grep Tore tag i honom, och Knyttis satte upp garden omedelbart och var beredd på råkurt som vanligt.

Då kom Rickard, som har en märkvärdig förmåga att komma i rätt ögonblick.

— Nu får du försvinna härifrån, sa han. Vi vill inte ha dej här längre.

— Avstängd? frågade Knyttis och bleknade.

— Ja.

— Men du... jag ska betala! Vad kostar det där glaset, jag ska betala!

— Det hjälper inte, sa Rickard. Stick nu! Du kan komma igen till hösten, så får vi se.

Knyttis försökte inte försvara sej. Han var ställd i en situation där knytnävarna inte längre var till nån nytta. I dörröppningen stod en av de båda danskvällspoliserna och tittade på honom.

Knyttis hämtade sin jacka och gick.

Nere i danslokalen tog basset paus, och de religiösa tog vid. Estraden blev full av dom. Predikanten skruvade upp miken till talhöjd, dragspelarn plockade upp sitt instrument, pianissan satte sej på sin plats, kören makade ihop sej på det trånga utrymmet. Pianot, som nyss spelat rock'n'roll, spelade nu lika villigt en frälsningsång, och kören sjöng:

Namnet framför andra är Jesus
ej skönare på jorden fanns

Intet annat namn kan giva frälsning
intet annat namn än hans.

Det var väl ingen av oss som begrep sej på den antika namnmagin, men det var en viss fart i sången som vi gillade.

— Inte illa! sa Måsse. Stämmorna ligger fint.

Där fanns också en dirigent som stod på en stol och

slog takten med armarna. Predikanten förstörde lite av det musikaliska intrycket därför att hans röst slog igenom i miken.

För första gången på länge stannade hela publiken kvar under pausen. Uppe i kaféet var det aldeles tomt. Alla var lika nyfikna på de religiösa, de kom bokstavligt talat med en fläkt från en annan värld, något oändligt avlägset och obegripligt.

Kanske... kanske fanns det några bland åhörarna som hoppades att nånting skulle bli sagt som kunde öppna en dörr till nåt dittills fördolt.

Den första sången följdes av flera, och alla var glada och trevliga bitar. De var säkerligen också valda med tanke på att tilltala den publik som lyssnade.

I så fall gjorde de sin effekt. Stämningen blev öppen och välvillig. De religiösa var kanske inte så tokiga, de såg ju ut som aldeles vanliga människor, de var glada och trevliga och tycktes trivas med att sjunga för oss, som inte alls hade några religiösa intressen.

När kören sjöng Himmel och jord må brinna, började två grabbar bland publiken att spexa och dansa vals efter sången. Ingen på estraden tycktes ta illa opp, i stället tyckte kompisarna att det var opassande och så åt dom att sluta skoja.

Efter fjärde sången ställde sej predikanten framför miken och skruvade opp den en bit till. Han var en man i fyrtioårsåldern med hög panna, välvilligt leende och ett finger instuckt i sin svarta bok.

Han hade verkligen sin chans. Stämningen var glad och uppmärksam. Sången hade gjort sin nytta, vi trängdes kring estraden och var nyfikna på att höra vad alltsammans egentligen gick ut på.

Det är säkert inte ofta en predikant möter en sån välvilja hos folk som inte redan är frälsta.

— Mina unga vänner! sa talaren. Man kan inte sjunga och roa sej jämt. Någon gång måste man också göra ett uppehåll och ge sej själv tillfälle till lite eftertanke.

Det var vi med på. De flesta av oss har mycket att grunna på och försöka komma tillrätta med. Den som ville få ungdomarna att lyssna skulle börja just på det viset. Och sen ta opp några stycken — eller bara ett enda — av de problem som de flesta av oss går och bär på.

— Vi tycker också om att sjunga och vara glada, fortsatte talaren. Vi har sjungit och spelat för er här i kväll, och vi har tyckt oss känna att ni gillat det. Vi ska strax fortsätta med några sånger till. Men först skulle jag vilja berätta något som hände mej för en tid sedan, det var förresten i somras, i augusti.

Jag var ute och åkte bil. Solen lyste, landskapet strålade i höstens alla färger, vägen var bred och rak och kärran spann jämnt och fint. Det var just en sån dag då man gillar att sätta spiken i botten och fräsa på så mycket motorn orkar.

Det var en lång resa det här, och när kvällen kom

hade jag ännu många mil kvar. Jag tänkte strålkastarna och satte opp farten ytterligare för att komma till målet så snart som möjligt.

Men just som det började bli natt, kom det in ett främmande ljud i motorn, ett slags klirrande, och motorstyrkan avtog på en gång.

— Vad var det för en bil du hade? frågade Kalle.

Alla tittade på Kalle, talaren också.

— Det var en — en DKW, sa han.

— Tvåburkars?

— Ja, tvåburkars.

Budda petade Kalle i ryggen och sa dämpat:

— Håll klaffen nu!

Kalle teg, och talaren fortsatte:

— Till slut stannade motorn alldeles. Det blev så mörkt och tyst omkring mej på en gång, jag satt kvar i bilen en god stund innan jag kom mej för med att stiga ur för att söka efter felet. Jag öppnade motorhuvven och trevade där i mörkret, någon ficklampa hade jag inte heller, och felet lyckades jag inte få tag i. Det började bli kallt också, och jag kände mej ganska illa till mods.

Efter någon timme stod det klart för mej att jag inte skulle få igång kärran mer den natten. Jag hade ingenting annat att göra än att sätta mej i bilen, jag var ju mitt ute i obygdén och visste inte hur långt det var till närmaste människoboning. Jag skulle behöva hjälp, tänkte jag. En skicklig bilmekaniker, som kunde fixa

motorn. Så satt jag där och önskade att en montör skulle komma.

Det var ju ingen allvarlig knipa, och det hela redde ju opp sej så småningom. Men jag menar . . . jag undrar, om inte ni också nån gång känt er stå i en situation, när ni känt att ni skulle behöva hjälp. När ni känt att det här klarar jag inte opp själv, här behövs nån som kan mer än jag, som är starkare än jag och som jag kan få överlämna mej till och få hjälp utav.

Vi har kommit hit i kväll för att visa er på en som kan hjälpa i alla livets skiften. Ni vet nog vem jag menar. Det är Jesus — han som inget högre önskar än att få hjälpa er när ni kommer i svårigheter här i livet.

Jag ska inte prata mer, ni är säkert inte förtjusta i alltför mycket prat. Men när ni kommer hem i kväll, så tänk lite på vad jag har sagt.

Det var alltsammans. Först trodde vi inte att det verkligen var allt han hade att säga, men när kören satte igång med sina sånger igen, så begrep vi att det inte skulle bli mer.

Vi tittade förvånade på kören och talaren och alltihop. Var det besvikelse vi kände? I så fall var det inget som man ville erkänna. I stället blev det så att vi fått bekräftelse på nåt vi redan visste. Det utbröt ett sorl bland publiken, och mer än den vanliga hälften vände ryggen åt estraden och gick upp till kaféet.

Efter sista sången lämnade de religiösa estraden, och

basset återtog snabbt sin plats och fortsatte med dans-
musiken. De religiösa gjorde sej ingen brådska, de ställ-
de sej vid väggarna och tittade på. Ingen av dom dan-
sade.

Kalle stod och passade talaren, när han gick ner från
estraden.

— Du! sa Kalle.

— Ja? sa talaren.

— Jag vet vad det var för varj på din DKW. Det
var ena tändstiftet som lossnat, det händer ofta på två-
taktare. Först sitter det och klirrar, sen hoppar det ur,
och då blir det andra blött och så stannar motorn!

— Jaså, sa talaren. Ja, det kan hända, men det har
ju egentligen ingen betydelse.

— Varför då? sa Kalle förvånat. Du fick ju sitta där
hela natten.

Talaren såg sej omkring på oss andra som samlats
kring honom och Kalle. Sen vände han sej till Kalle.

— Du tänkte nog inte riktigt på vad jag ville säga,
sa han. Jag tror inte du förstod det där riktigt.

— Det var nog inte hans fel i så fall, sa Buddha. Me-
nar du att du talade om nåt annat än din bil?

— Ja. Ja, det gjorde jag verkligen. Fast jag använde
en bild som jag tänkte ni skulle förstå!

Budda skakade på huvet.

— Du har inga höga tankar om oss, sa han.

— Jag vet inte, jag försöker bara ge er något pålit-
ligt i den här oroliga världen vi lever i.

— Titta här ska du se, sa Buddha och pekade på de
dansande. Tror du att du har gett dom nåt? Att alla
här behöver nånting kan jag hålla med om, men inte
det du ville komma med.

— Jaså, vadå då?

— Inte vet jag. Jag hör ju själv hit.

— Men vad gör ni här egentligen? sa talaren.

— Tja... vi kanske går och väntar — inte på krig,
inte på fred, men på lite trygghet och självständighet,
vad vet jag.

— Gud kan ge trygghet!

Vi andra stod tysta och lyssnade på denna ovanliga
diskussion mellan predikanten och en av våra egna grab-
bar. Buddha log och skakade på huvet.

— Inte nu längre, sa han. Det där är nog slut. Det
är som ett verktyg — det gör sin nytta, men sen kastar
man bort det. Eller lägger det åt sidan för att ta itu med
modärnare grejer.

Talaren höjde plötsligt rösten:

— Här dansar ni ju bara och spelar jazzmusik! Jag
måste säga att efter vad jag sett här...

Han var tydligen upprörd, för orden tröt.

— Här försöker vi inte göra om folk, sa Buddha, här
försöker vi lära känna dom och se efter vad dom verk-
ligen behöver. För oss är problemet inte att umgås med
Gud utan att umgås med människor. Det är vad hela
världen behöver lära sej just nu, och det lär vi oss i liten
skala här på gården.

Jag tittade stort på Budda. Nog var han klyftig, men nu undrade jag om man inte kunde spåra Rickard bakom hans snack.

Tyvär bröts diskussionen av att busschauffören kom och sa att det var klart för avresa. Därför blev det inte slutprat, men för all del blev det inte heller någon osämja. De religiösa skildes från oss med leende välvilja. De var inte på minsta sätt chockerade. Antagligen ansåg de oss från början förtappade, så det passade väl in i bilden som en bekräftelse på vad *de* redan förut visste.

De gick hem till sin kyrka och trodde att de fått fördjupad insikt i den modärna ungdomens liv.

Så dök Perka upp på gården, lång, allvarlig och tystlåten till en början. Jag satt i kaféet när han kom och var den första han stötte på av de gamla kompisarna.

Han såg sej omkring på den modärna inredningen, bardisken, jukeboxen, möblerna. Han hade en storrutig flaneljacka med skinnkrage, ett plagg som skilde sej från allt man brukade se på gården.

— Så här skulle vi ha haft det *då*, sa han.

Han verkade främmande och vuxen och ensam med sin vuxenhet. En helt annan Perka än den jag känt för två år sen.

Rickard mötte honom på golvet och sa:

— Där har du garderoben.

Och pekade med tummen som han brukade.

— Jag ska strax gå, sa Perka.

De flesta säjer likadant första gången, men det brukar inte hjälpa. Rickard håller styvt på att man ska hänga av sej ytterkläderna. Men när det gällde Perka, nickade han bara och gick in på sitt kontor. Det var som om han sett nån skillnad på Perka och oss andra, som om han talat med en vuxen som borde få bestämma själv.

Det gamla gänget samlades kring Perka precis som jag gissat. Men mer blev det inte. Vi satt där vid ett bord med varsin kaffekopp, samtalet gick egendomligt trögt, och Perka var förtegen. Nån lust att ta ledningen och hålla ihop gänget hade han tydligen inte alls.

Efter en stund gick han sin väg och kom inte tillbaka mer den kvällen.

Vi andra satt kvar och försökte snacka om saker och ting, men det blev ingen fart på det. Jag tror det stod klart för oss allihop just då, att det gamla gänget aldrig mer skulle kunna svetsas ihop som förr.

Perka dök upp i mitten på maj, och i slutet av månaden skulle gården stängas för säsongen. Han hann inte komma in i gångena det året.

Han försökte inte heller. Redan dan efter första besöket kom han tillbaka, och sen syntes han i fiket varje kväll. För det mesta gick han ensam både dit och hem. Han stod ensam vid jukeboxen och lyssnade på musik, ibland tog han en kopp kaffe eller en läskedryck, ett par gånger satt han och läste en deckare.

Det som allra mest skilde honom från oss andra var att han aldrig tog av sej sin rutiga jacka. Rickard sa ingenting om det. Grabbarna retade sej lite på det där, förstås, och en kväll gick hela boxargänget och satte sej vid ett bord utan att ta av sej sina skinnjackor.

Jag och Kalle satt för oss själva, och när Buddha gick förbi sa Kalle:

— Där har du jobb, Budda. Gå och fråga boxarna om dom fryser!

— Nja . . . sa Budda och drog på det.

— Va nu då? Du är ju närapå bas här, så du måste väl visa att du har nåt att säga till om?

Budda brukade ta varje tillfälle att hålla ordning, han hade blivit otroligt ambitiös sen han börjat få företröendeuppdrag på gården. Men nu tittade han bara på boxarna och sa:

— Nä, vi ska inte ta det så allvarligt nu sista dagarna. Till hösten ska vi börja från början med nya ordningsregler.

Ingen sa nåt om Perka, som hängde vid jukeboxen och lyssnade på Armstrong.

Det var lite trist att gården skulle stängas för sommaren. När Kalle gått bort till Britt och Budda gått in på kontoret, satt jag ensam kvar vid fönstret och undrade vad man skulle hitta på när inte gården var öppen längre.

På planen framför ingången stod som vanligt halva motorklubben med sina cyklar puttrande på tomgång. Några flickor stod och hängde bland killarna. Från baken mot nyaste bostadsområdet kom Knyttis och stannade lite på avstånd.

Knyttis syntes ofta till i närheten av gården. Till att börja med gjorde det mej ont att se honom stryka omkring där utanför, men nu hade jag blivit van vid det.

Han hade misskött sej och fick väl ta konsekvenserna.
Plötsligt kom Perka och slog sej ner vid bordet där jag satt.

— Det trillar många tjuvemöringar ner i den där apparaten, sa han.

Det var första gången jag såg ett leende i hans ansikte sen han kom tillbaka.

— Du petar visst dit dom flesta, sa jag. Det blir dyrbart det där.

— Ja, i längden så.

— Vad har du för jobb, förresten? frågade jag.

— Jag jobbar hos en snickare. En liten firma, men det är rätt kul. Jag fick lära mej snickeri där borta. Först ville dom att jag skulle gräva trädgårdsland, men sen fick jag välja själv och då blev det snickeri.

Så mycket hade han inte sagt på hela tiden. Jag var glad för att han började bli lite pratsam, och då ville jag visa mej lite intresserad så att han kände att han hade kompisar fortfarande.

— Är det nåt vidare betalt då? frågade jag.

— Hundra spänn i veckan. Fast det blir ju mer när man blir utlörd. Pengarna går åt, man ska ju betala hemma och leva själv och spara lite.

— Jaså, sa jag, vadå till?

Då knöt han ihop sej och satt tyst. Jag undrade om jag trampat i klaveret på nåt sätt, det var ju inte lätt att veta hur pass ömtålig han var, jag kände honom ju inte vidare bra nu för tiden.

— Ja, det angår ju inte mej, sa jag. Jag tänkte bara på att du var skyldig lite stålar, och . . . jo det är klart att löningen går åt.

— Du menar dom där tretusen, sa Perka. Det kan nog hända att jag lägger opp dom en vacker dag i alla fall.

Jag vet inte hur mycket man har rätt att rota i andra människors problem, men ibland kan man inte hjälpa att man blir nyfiken.

— Tretusen, det är ju en hel förmögenhet, sa jag. Vad har du gjort med alla dom pengarna?

Perka tittade oförstående på mej.

— Ja, du hade ju lånat dom, sa jag.

— Nä, det hade jag inte! sa han. Jag sa att jag var skyldig dom. Att jag ville komma hem och lägga opp tretusen på bordet.

— Vadå för?

— För att få slut på allt tjat. Men det var då det, nu vet vi inte hur det blir än.

Han tvekade lite och tittade på mej som om han undrade ifall jag var att lita på. Sen fortsatte han:

— Morsan tjtade alltid om hur mycket hon offrade för mej. Jag räknade ut precis hur mycket det var. Far-sen hade varit borta i fyra år, och på den tiden hade hon fyrtifem kronor i veckan i matpengar för oss tre. Det blev femton kronor på mej under fyra år, lika med tretusen. Jag ville lägga tretusen på köksbordet och sen gå min väg . . .

— Jåså, sa jag, var det därför.

— Du kanske tror att jag vill skylla ifrån mej, sa Perka ivrigt. Men det är fel. Jag bar mej idiotiskt åt, och jag har ingen annan att skylla på. Man får själv stå för det man gör. Man får själv lära sej saker och ting. Fast det kan hända att jag kommer hem med dom där tretusen en dag i alla fall. Morsan kunde behöva dom.

Det var inte mer att säga om den saken. Vi satt tysta ett tag och kikade på motorcyklarna utanför, en del gamla och skraltiga, andra nya och kromblanka.

— Ni vet inte hur bra ni har det, sa Perka sen.

— Åjo, sa jag, nog tycker jag det är skapligt ordnat. Jag begriper inte vad man gjorde innan gården kom till . . .

Där tystnade jag för att inte komma in på känsliga områden. Men det var visst överdriven försiktighet. Perka tog inte åt sej. Han hade tinat opp.

— Jag bjuder på fika ifall du går fram och hämtar, sa han och la en krona på bordet.

Jag hann inte gå fram till disken, innan det började hända saker och ting.

Först körde en stor bil upp framför ingången. De som satt närmast fönstren kikade ut, förstås, för om det nu var polisen som kom, så ville man inte gå miste om anledningen. Men det var en privatbil, en Chevrolet.

Sen vändes alla ansikten mot tamburen. Det blev alldeles tyst därute, och många lämnade fiket för att gå ut och se vad som var i görningen.

Det var Ullas farsa som kommit. Budda tog emot honom och visade honom till kontoret. Rickard öppnade på Buddas knackning och alla tre försvann innanför de matta glasörrarna. Det hördes upprörda röster där inifrån.

Ulla var förbjuden att gå till gården. Hon hade gått dit ändå, och just nu satt hon i ett av klubbrummen och lyssnade på grammfon med spisarväggen.

Grammfonen skulle inte få spela så länge till, för nu hände allting i rasande fart.

På gatan utanför gav Chevroleten till ett vrål och försvann med tjutande däck i kurvan nere vid stora vägen. Sekunden efteråt kom alla motorkillarna och deras flickor inrusande i fiket och belägrade Rickards låsta glasörr, som öppnades av den förvånade Budda.

Som en stormvind svepte nyheten genom gården:

Knyttis hade snott chevan och stuckit i väg!

Alla sprang samtidigt ut på gatan, där ingenting fanns att se. Från alla håll samlades folk till platsen. Det surrade av frågor och svar, gissningar och synpunkter.

Ullas farsa kom springande, och efter honom kom Rickard och Budda. Klubbrummen tömdes på ett ögonblick, alla trängdes på trottoarn.

Ullas farsa återvann fattningen förvånansvärt snabbt:

— Ring polisen! sa han till Rickard. Men det kanske är för mycket begärt? Nå, jag ringer själv!

Ingen vet vad som hände där ute på vägen eller där inne i chevan, eller i Knytis huvud. När man hittade bilen var den en skrothög, och Knytis fanns inte mer.

— Jag tror han ville fly, sa Tjina. Från alltihop. Föräldrar och jobb och killar som han inte kunde bli kompis med.

— Det hade han inte behövt åka så fort för, sa Budda. Han tyckte illa om allting, det är sant, men allra mest tyckte han illa om sej själv. Han kunde inte fly från sej själv, därför att han själv satt med i bilen. Det var därför det gick som det gick.

— Man måste ha nån, sa Anita. Knytis hade nog ingen . . .

Perka såg det på annat sätt. Han höll på att passa in sej själv i livet och bland oss andra, därför drog han den lärdom av Knytis som bäst passade honom själv.

— Han hade ställt sej utanför, sa han. Man kan inte stå utanför. Man måste leva med andra eller också inte alls.

Gården har dåligt rykte. Det finns knappast nån ungdomsgård i stan som har så dåligt rykte som vår.

För mej blev det en liten chock när det gick upp för mej vad man anser i förstan om vår gård. Jag vet ju vad den betyder för oss, för Måsse, för Anita och mej själv, för Ulla och Tjina och alla de andra.

Folk i husen runt omkring ligger i fönstren och ser Berget komma i sin svarta bil när det har hänt nåt. De hör prat och rop och skratt och svordomar när vi strömmar ut på kvällarna, de både ser och hör motorcyklarna och mopederna som brakar igång vid tio—elva-tiden på kvällarna och skingras åt alla håll i förstan.

De ser flickor och grabbar gå arm i arm till och från gården, eller stå och nojsa i grupper där utanför.

Och så går snacket . . .

Det hånglas på gården, flickor och grabbar kysser varann på danskvällarna eller sitter och svärmar i den färgade belysningen. Ungdomarna svär när de talar med varann och när de talar med ledarna också. Slagsmål och bråk förekommer, inventarier blir skadade och betalas med skattemedel. Fylleri förekommer också.

Ett sånt där *tillbäll*, säger man.

Och ledarna vet om alltsammans, men ändå får det pågå!

Tja, får det pågå?

Efter historien med Knytis dök det upp en skrivelse från omkringboende, undertecknad med över hundra namn, som krävde att gården skulle stängas. Det måste anses styrkt, sa skrivelsen, att biltjuven fått sin uppfostran i det kommunala ligisttillhålllet . . .

Det vore meningslöst att förneka, att allt som säjs om gården är sant. För det finns alltid ungdom som slåss, dricker, röker och kysser varann — med eller utan kommunala bidrag. Förut slogs man på gatan, drack i skogen, rökte vid korvståndet och kysstes i portarna; nu har alltsammans flyttats till en enda plats, där det visas upp inför offentligheten, men där det också blandas med amatörteater, dans, snickeri, vävning.

Skulle man kunna säga till försvar. Men viktigare än att försvara är att förklara:

Föräldrarna har upptäckt hurdana deras barn i verkligheten är, och de har blivit chockerade. Föräldrarna har fått se och höra talas om hurdant resultatet av deras uppfostran blivit, och de hade inte väntat det.

Föräldrar vill inte veta. Det är så bekvämt att inte veta.

Om man ställer orimliga krav på en människa, så skapar man av henne en hycklare. Världen är full av dom,

men i synnerhet är föräldrar och lärare omgivna av hycklare, som de själva skapat. Det är order att eleven ska uppträda på ett visst sätt mot läraren — och läraren får aldrig veta vem eleven i själva verket är. Det är order att dottern ska uppträda efter ett visst mönster — och föräldrarna får aldrig veta hur hon uppträder när hon är sej själv.

Rickard har haft samma möjlighet. Det hade varit bekvämt för honom att utfärda ordningsregler och förbud — och sen vara omgiven av idel städad och skötsam ungdom.

Den andra hade fått stanna kvar på gatan, i skogen, vid korvståndet och i portarna, men gården skulle ha haft gott rykte.

I stället har han valt den svåraste vägen: att se sanningen utan skygglappar och verkligen lära känna de fyrtio procent av stadsdelens ungdom som behöver gården. Som inte är upptagna av föreningar, studier, utbildning eller speciella hobbies. I praktiken betyder det att han valt att ta vid där föräldrarna inte kan, orkar eller vill längre.

Sista kvällen innan gården stängde för sommaren var en lugn och vemodig kväll. Den vanliga snön utanför ingången var för länge sen borta, i stället spirade gräset på den smala planteringen mellan oss och gatan, och de små träden utanför fönstren hade nya små löv.

Jukeboxen skrällde utan uppehåll, som om det gällde att pressa ur den så mycket som möjligt under de få återstående timmarna.

— Nu åker den där skrivelsen runt i *det kommunala*, sa Anita.

— *Det kommunala*, sa jag, vad är det egentligen för nåt?

Vi väntade att Budda skulle svara, och han blev visst själv förvånad när han måste säga:

— Ja... det vet jag inte riktigt...

Vi tänkte skarpt på det där och bildade oss väl varsin uppfattning. Självtänkte jag mej en massa svartklädda gubbar runt ett stort bord, och mitt på bordet låg skrivelsen med sina hundra namn. Bakom gubbarna rörde sej som dunkla skuggor en mängd obegripliga åsiktsriktningar, synpunkter, intressen och fördomar, alla försökte påverka och övertyga de tysta och maktfullkomliga gubbarna.

— Det finns brevkurser i samhällslära, sa Budda. I höst kan vi ordna en ny klubb och kika lite närmare på det där...

Han avbröt sej vid tanken på att det kanske inte skulle bli vare sej det ena eller det andra till hösten. Sen sa han:

— Men nånstans i *det kommunala* finns det folk som begriper ett och annat. Annars skulle vi ju aldrig ha fått gården, eller hur?